

**Norsk Vanns innspill til:****Høring i kommunal- og forvaltningskomiteen 3./4. oktober 2025 vedr. Prop. 1 S (2023-2024) fra Kommunal- og distriktsdepartementet****Vannbransjens hovedutfordringer**

Det er kommunenes ansvar å sikre innbyggerne trygge vann- og avløpstjenester, både i fred og i krisesituasjoner. Samtidig står vann- og avløpssektoren overfor store utfordringer, som det er krevende å håndtere for kommunene alene: Skjerpede renskrav, mer ekstremvær, og nye handels- og sikkerhetspolitiske trusler. Overvann er også en dimensjon som blir stadig tydeligere med økte nedbørsmengder.

Dette krever store investeringer, mer omfattende drift og løpende vedlikehold. Mange kommuner har begrenset økonomisk og operasjonell kapasitet. Til tross for at vann- og avløpstjenestene er et selvkostområde, ser vi viktige investeringer bli utsatt fordi lokale politikere vil unngå å belaste innbyggerne med høyere gebyrer.

Situasjonen er på enkelte områder svært alvorlig. Det gjelder kommunenes evne til å håndtere overvann og forurensende overløp som følge av styrtregn og flom. Nye krav til avløpsrensing vil påføre enkeltkommuner enorme kostnader, større enn de i realiteten vil kunne bære med begrenset befolkningsgrunnlag. De samlede investeringene som skal gjøres vil også bidra til markedspress og virke unødig prisdrivende om man ikke får etablert en samlet prioriteringsmekanisme.

**Programkategori 13.70 Kommunesektoren mv.**

Regjeringen skriver i forslaget til statsbudsjett at de *«mener at interkommunalt samarbeid er helt nødvendig for at mange kommuner skal kunne løse oppgavene sine. Departementet vil derfor utrede hvordan regelverket kan legge bedre til rette for at kommuner kan samle flere oppgaver og tjenester i samme samarbeid, og fremdeles beholde demokratisk styring og kontroll gjennom en folkevalgt ledelse.»*

For å håndtere utfordringene i vann- og avløpssektoren behøves strukturelle endringer som kan bidra til større enheter og mer robuste fag- og driftsmiljøer. Dette kan gi mer markedsmakt, og bedre muligheten for rekruttering, innovasjon og teknologiutvikling.

Dette forutsetter betydelige endringer i rammebetingelsene, med tydelige krav og insentiver fra sentrale myndigheter. Tross gode eksempler på interkommunale samarbeid, mener vi utviklingen er for svak og går for langsomt.

Flere studier peker på viktigheten av interkommunalt samarbeid for å sikre effektiv tjenesteproduksjon, attraktive kompetansemiljøer og stordriftsfordeler. Også KS sitt landsstyre har i en uttalelse fra mai 2022 påpekt at «forsterket interkommunalt samarbeid kan være et virkemiddel for å sikre effektive og fremtidsrettede løsninger». For mange kommuner krever det ressurser og påtrykk for i det hele tatt å få utredet muligheten.

*Norsk Vann mener Stortinget gjennom merknad må be regjeringen stimulere kommunene til samarbeid for å sikre bærekraftige og kostnadseffektive løsninger og tilgang på nok arbeidskraft.*